

ZING!

Zing! är en musikserie för alla åldrar med musik ur det judiska kulturarvet och sångtexter på jiddisch, ett av Sveriges fem nationella minoritetsspråk. Syftet med serien är att ge kunskap om den musikaliska traditionen, locka lyssnare att sjunga med och att ge språkkunskaper till den som vill lära sig mer. För musiken står sångerskan Anne Kalmering Josephson och gruppen Stahlhammer Klezmer Classic, som består av Isabel Blommé (cello), Miriam Oldenburg (dragspel), Semmy Stahlhammer (violin).

DIRE-GELT / HYRAN

Arr: Anne Kalmering/Semmy Stahlhammer/Miriam Oldenburg/Isabel Blommé

Om sången

En populär sång från Östeuropa om vad som kan hända om man är så fattig att man inte kan betala sin hyra. Först kommer portvakten och hänger upp en vräkningsorder. Sen kommer värden och säger att om man inte betalar hyran så ställer han ut sängarna på gatan... Sången tillhör en tradition av ironiska fattigdomssånger som musikforskaren Ruth Rubin berättar om i sin legendariska bok *Voices of a people*, (kapitel XI *Toil and Struggle*).

Att arbeta med

Läs sångtexten och välj ut några ord som du vill lära dig.

Ta reda på mer om Ruth Rubin och beskriv varför hennes arbete anses värdefullt.

Några ord ur sångtexten

Bozhe moi – Min Gud (låneord från ryskan)

gradavoi – polis (låneord från ryskan)

muz – måste

tsoln – betala

kumt arain – in kommer

di betn – sängarna

kich – kök (här: spis)

DIRE-GELT

Refräng:

Dire-gelt oi-oi-oi!

Dire-gelt bozhe moi!

Dire-gelt gradavoi,

dire-gelt muz men tsoln!

Vers 1:

Kumt arain der strozh,

nemt er arop dos hitl.

Un az me tsolt kein dire-gelt

hengt er arois a kvitl.

Refräng:

Dire-gelt un oi-oi-oi!

Dire-gelt un bozhe moi!

Dire-gelt un gradavoi,

dire-gelt muz men tsoln!

Dire-gelt un oi-oi-oi!

Dire-gelt un bozhe moi!

Dire-gelt un gradavoi,

dire-gelt muz men tsoln!

Vers 2:

Kumt arain der balebos

Mit dem grobn shtekn.

Un az me git kein dire-gelt,

shtelt er arois di betn.

HYRAN

Hyrespengar oj-øj-øj!

Hyrespengar o, min Gud!

Hyrespengar och polis,

hyran måste man betala.

In kommer portvakten,

lyfter på hatten.

Om man ej betalar hyran

hänger ha upp en vräkningsorder.

Hyrespengar oj-øj-øj!

Hyrespengar o, min Gud!

Hyrespengar och polis,

hyran måste man betala.

Hyrespengar oj-øj-øj!

Hyrespengar o, min Gud!

Hyrespengar och polis,

hyran måste man betala.

In kommer värden

med sin tjocka käpp.

Om man ej betalar hyran,

bär han ut sängarna.

Refräng:

Dire-gelt un ai-a-ai!

Dire-gelt un bozhe moi!

Dire-gelt un gradavoi,
dire-gelt muz men tsoln!

Dire-gelt oi-oi-oi!

Dire-gelt bozhe moi!

Dire-gelt gradavoi,
dire-gelt muz men tsoln!

Hyrespengar aj-aj-aj!

Hyrespengar o, min Gud!

Hyrespengar och polis,
hyran måste man betala.

Hyrespengar oj-aj-aj!

Hyrespengar o, min Gud!

Hyrespengar och polis,
hyran måste man betala.

Vers 3:

Far vos zol ich tsoln dire-gelt,
az di kich iz tsebrochn?
Far vos zol ich tsoln dire-gelt,
ven ich hob nisht oif vos tsu kochn?

Varför ska jag betala hyran,
när spisen är trasig?
Varför ska jag betala hyran,
när jag inte har något att laga mat på?

Refräng:

Dire-gelt un oi-oi-oi!

Dire-gelt un bozhe moi!

Dire-gelt un gradavoi,
dire-gelt muz men tsoln!

Dire-gelt oi-oi-oi!

Dire-gelt bozhe moi!

Dire-gelt gradavoi,
dire-gelt muz men tsoln!

Hyrespengar oj-aj-aj!

Hyrespengar o, min Gud!

Hyrespengar och polis,
hyran måste man betala.

Hyrespengar oj-aj-aj!

Hyrespengar o, min Gud!

Hyrespengar och polis,
hyran måste man betala.

דירה-געלט

רעפֿרייַן:

דירה-געלט און אוי-אוי-אוי!
דירה-געלט און באַזשע-מוי!
דירה-געלט און גראַדאָווי,
דירה-געלט מוז מען צאָלן!

קומט אַרײַן דער סטרוזש,
נעמט ער אַראָפּ דאָס היטל;
און אַז מען צאָלט קײַן דירה-געלט,
הענגט ער אַרויס אַ קוויטל.

דירה-געלט...

קומט אַרײַן דער באַלעבאָס,
מיט דעם גראַבן שטעקן;
און אַז מען גיט אים ניט קײַן דירה-געלט,
שטעלט ער אַרויס די בעטן.

דירה-געלט...

– פֿאַרוואָס זאָל איך אײַך געבן דירה-געלט
אַז די קיך איז צעבראָכן?
– פֿאַרוואָס זאָל איך אײַך געבן דירה-געלט
אַז איך האָב נישט אויף וואָס צו קאָכן?

דירה-געלט...

SÅNGERNA I SERIEN ZING!

I serien Zing! Finns hittills följande sånger och musikstycken. Alla har ett eget arbetsblad med bakgrund om sången och sångtexterna på svenska och jiddisch.

Säsong 2

1. Dire-gelt (Hyran)
2. Jankele
3. Az der rebe tantst (När rebben dansar)
4. Bulbes (Potatis)

Säsong 1

1. Friling (Vår)
2. Di sapozhkelech (Mina stövlar)
3. Ale brider (Alla bröder)
4. Dybbuk Shers (Den osalige andens dans)
5. Di mezinke ojsgeebn (Jag gifte bort min yngsta dotter)
6. Az ich vel zogn "Lecho dojdi" (När jag säger "Lecho dojdi")
7. Lecha dodi (Kom min kära)
8. Ya salio de la mar la galana (Skönheten steg upp ur havet) (ladino)

Transkribering och översättning: Lennart Kerbel

Jidische oisies: Staffan Böös

Upphovsrätten till innehållet i den här lärarhandledningen tillkommer UR, om inte något annat särskilt anges. Lärarhandledningen får fritt kopieras, distribueras digitalt och visas i undervisningssammanhang. När lärarhandledningen eller delar av innehållet används på olika sätt ska den ideella upphovsrätten iakttas. Det här betyder att du som lärare i din undervisning bland annat får kopiera upp så många kopior du behöver av hela eller delar av lärarhandledningen och dela ut till elever, tillhandahålla den digitalt till eleverna i en elevportal eller liknande, eller visa i en Powerpointpresentation. Viktigt att tänka på när du använder lärarhandledningen, på olika sätt, är att det alltid ska gå att se vem eller vilka som har upphovsrätten. Om lärarhandledningen kopieras upp i sin helhet så framgår det redan, men om det är så att du väljer att bara använda någon del behöver du skriva i anslutning till det du använder vem eller vilka det är (UR och/eller annat namn, som framgår i lärarhandledningen).